

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
протокол № 1 від 15.11.2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ по школі
№ 177 -од від 19.11.2018

СИСТЕМА

забезпечення якості освіти

**комунального закладу «Луцька загальноосвітня
школа І-ІІІ ступенів № 2 Луцької міської ради
Волинської області»**

Луцьк

2018

Загальні положення

Однією з головних засад державної політики та принципом освітньої діяльності визначено забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності. Складовою системи забезпечення якості освіти в державі є система забезпечення якості в закладі освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти). Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти забезпечує керівник закладу загальної середньої освіти в межах наданих йому повноважень.

Внутрішню систему забезпечення якості освіти у комунальному закладі «Луцька загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Луцької міської ради Волинської області» розроблено відповідно до вимог статті 41 Закону України «Про освіту».

Внутрішня система забезпечення якості освіти в закладі включає:

1. Стратегію та процедури забезпечення якості освіти.
2. Систему та механізми забезпечення академічної доброчесності.
3. Критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти.
4. Критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників.
5. Оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;.
6. Інформаційну систему для ефективного управління закладом освіти.
7. Інклюзивне освітнє середовище, універсальний дизайн та розумне пристосування.
8. Моніторинг якості освіти.

1. Стратегія та процедури забезпечення якості освіти

Метою функціонування освітньої системи в закладі є:

підвищення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки;
забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на основі навчання протягом життя.

Стратегічними напрямками розвитку освітньої системи в закладі є:

забезпечення відповідності системи організації освітнього процесу в закладі освіти нормативній базі МОН України;
модернізація в закладі освіти структури, змісту та організації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу;
створення та забезпечення можливостей для реалізації різних освітніх моделей;
побудова в закладі освіти ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді;
забезпечення доступності та безперервності освіти;
формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти;
підвищення якості освіти на інноваційній основі;
інформатизація освіти, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти;
забезпечення проведення моніторингу якості освіти;
підвищення соціального статусу педагогічних працівників;
створення сучасної матеріально-технічної бази закладу освіти.

*Стратегічні завдання внутрішньої системи
забезпечення якості освіти:*

перебудова освітнього процесу на засадах розвивальної педагогіки, спрямованої на раннє виявлення та найбільш повне розкриття потенціалу (здібностей) у дітей, з урахуванням їх вікових та психологічних особливостей;
забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної, створення умов для вивчення іноземних мов;
побудова ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу, підготовка молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності;
забезпечення системного підвищення якості освіти на інноваційній основі, сучасного психолого-педагогічного та науково-методичного супроводу освітнього процесу;
посилення мовної, інформаційної, екологічної, економічної, правової підготовки учнів;

створення безпечного освітнього середовища;
удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних та керівних кадрів закладу освіти, підвищення їх управлінської культури;
забезпечення економічних та соціальних гарантій педагогічним, бібліотечним працівникам закладу освіти, підвищення їх соціального статусу, престижу педагогічної професії, створення умов для професійного вдосконалення і творчості;
розвиток взаємодії адміністрації закладу освіти та органів громадського самоврядування, забезпечення об'єктивного оцінювання якості освіти;
проведення роз'яснювальної роботи з питань підвищення відповідальності сім'ї за освіту і виховання дітей;
створення сучасної матеріально-технічної бази закладу освіти;
обов'язкове здобуття всіма здобувачами освіти повної загальної середньої освіти в обсягах, визначених державними стандартами загальної середньої освіти;
урізноманітнення моделей організації освітнього процесу;
оновлення змісту, форм і методів організації освітнього процесу на засадах особистісної орієнтації, компетентнісного підходу;
підвищення ефективності освітнього процесу на основі впровадження досягнень психолого-педагогічної науки, педагогічних інновацій, інформаційно-комунікаційних технологій;
створення умов для диференціації навчання, посилення професійної орієнтації та допрофільної підготовки, забезпечення профільного навчання, індивідуальної освітньої траєкторії розвитку здобувачів освіти відповідно до їх особистісних потреб, інтересів і здібностей.

Стратегія та процедури забезпечення якості освіти базуються на наступних принципах:

- принцип процесного підходу, що розглядає діяльність закладу як сукупність освітніх процесів, які спрямовані на реалізацію визначених закладом стратегічних цілей, при цьому управління якістю освітніх послуг реалізується через функції планування, організації, мотивації та контролю;
- принцип цілісності, який вимагає єдності впливів освітньої діяльності, їх підпорядкованості, визначеній меті забезпечення якості освітнього процесу;
- принцип безперервності, що свідчить про необхідність постійної реалізації суб'єктами освітньої діяльності на різних етапах процесу підготовки випускника закладу;
- принцип розвитку, що виходить з необхідності вдосконалення якості освітнього процесу відповідно до зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, аналізу даних та інформації про результативність освітньої діяльності;
- принцип партнерства, що враховує взаємозалежність та взаємну зацікавленість суб'єктів освітнього процесу відповідно до їх поточних та майбутніх потреб у досягненні високої якості освітнього процесу.

*Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення
якості освіти:*

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- володіння вчителями вимогами навчальних програм, критеріями, правилами і процедурами оцінювання здобувачів освіти з навчальних предметів;
- організація роботи методичних комісій з питання впровадження державних стандартів та підвищення результативності освітнього процесу;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- здійснення педагогічними працівниками належного контролю за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- ознайомлення батьків та здобувачів освіти з критеріями, правилами та процедурами оцінювання знань здобувачів освіти, системою та механізмами забезпечення академічної доброчесності;
- здійснення педагогічними працівниками об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- здійснення дирекцією школи контролю за дотриманням академічної доброчесності педагогічними працівниками;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- семестровий та річний аналіз результатів навчальних досягнень здобувачів освіти (покласний та попредметний);
- проведення контрольних робіт та контрольних зрізів (за погодженням з вчителем обсягу матеріалу, засвоєння якого контролюватиметься, та видів (типів) завдань);
- вивчення методичними комісіями та дирекцією закладу стану викладання навчальних предметів інваріантної складової навчального плану не рідше одного разу на п'ять років;
- проведення державної підсумкової атестації в 4, 9, 11-х класах;
- порівняльний аналіз результатів ДПА з річним оцінюванням;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників (за різними видами та у різних формах);
- чергова та позачергова атестація педагогічних працівників з метою підвищення кваліфікаційної категорії, присвоєння педагогічного звання та у разі зниження педагогічним працівником рівня професійної діяльності.

2. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності

Робота із забезпечення академічної доброчесності у закладі здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу комунального закладу «Луцька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Луцької міської ради Волинської області». Положення встановлює та закріплює загальні норми академічної доброчесності, якими мають керуватися педагогічні працівники закладу освіти та здобувачі освіти під час освітнього процесу.

Положення розроблене відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про запобігання корупції», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про видавничу справу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного Кодексу України, Статуту освітнього закладу, Правил внутрішнього трудового розпорядку, Колективного договору та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та локальних документів закладу освіти.

Метою Положення є формування в закладі освіти системи демократичних відносин між учасниками освітнього процесу, дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності закладу, забезпечення академічної свободи і сприятливого морально – психологічного клімату в колективі, запобігання порушенню академічної доброчесності учасниками освітнього процесу, підвищення авторитету закладу освіти.

3. Критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь здобувачів освіти. У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результату освітньої діяльності здобувачів освіти як складової освітнього процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень здобувачів освіти. Результати освітньої діяльності здобувачів освіти на всіх етапах освітнього процесу не можуть обмежуватися знаннями, вміннями, навичками. Метою навчання мають бути сформовані компетентності, як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості. Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

До ключових компетентностей належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови

для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтва) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективною співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є:

- контролююча - визначає рівень досягнень кожного здобувача освіти, готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;
- навчальна - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;
- діагностико-коригувальна - з'ясовує причини труднощів, які виникають в здобувачів освіти в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;
- стимулювально-мотиваційна - формує позитивні мотиви навчання;
- виховна - сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

При оцінюванні навчальних досягнень здобувачів освіти мають урахуватися:

- характеристики відповіді здобувачів освіти: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
- сформованість предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою.

Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

Гнучкість знань - вміння здобувачів освіти застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

Знання є складовою умінь здобувачів освіти діяти. Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.

Ціннісні ставлення виражають особистий досвід здобувачів освіти, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентної освіти це виявляється у відповідальності здобувачів освіти, прагненні закріплювати позитивні надбання в освітній діяльності, зростанні вимог до свої навчальних досягнень.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти: початкового, середнього, достатнього, високого.

Рівні навчальних досягнень визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь здобувачів освіти фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень - достатній. Здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь здобувача освіти правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання здобувача освіти є глибокими, міцними, системними; здобувач освіти вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі здобувачів освіти у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача освіти у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів освіти у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання здобувачів освіти проводиться відповідно до Методичних рекомендацій щодо формувального оцінювання, рекомендованих МОН України. Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на шкільному рівні, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в рамках оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

КРИТЕРІЇ **оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи**

Рівні досягнень	Бали	Загальні вимоги до знань, умінь і навичок учнів
І. Початковий	1	Учні засвоїли знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка виконання певної навчальної дії
	3	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання, потребують детального кількаразового їх пояснення

II. Середній	4	Учні відтворюють частину навчального матеріалу у формі понять з допомогою вчителя, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал з допомогою вчителя, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять
	6	Учні будують відповідь у засвоєній послідовності; виконують дії за зразком у подібній ситуації; самостійно працюють зі значною допомогою вчителя
III. Достатній	7	Учні володіють поняттями, відтворюють їх зміст, уміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Учні вміють розпізнавати об'єкти, які визначаються засвоєними поняттями; під час відповіді можуть відтворити засвоєний зміст в іншій послідовності, не змінюючи логічних зв'язків; володіють вміннями на рівні застосування способу діяльності за аналогією; самостійні роботи виконують з незначною допомогою вчителя; відповідають логічно з окремими неточностями
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, володіють вміннями виконувати окремі етапи розв'язання проблеми і застосовують їх у співробітництві з учителем (частково-пошукова діяльність)
IV. Високий	10	Учні володіють системою понять у межах, визначених навчальними програмами, встановлюють як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміють розпізнавати об'єкти, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; відповідь аргументують новими прикладами
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, вміють застосовувати способи діяльності за аналогією і в нових ситуаціях
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійні роботи виконують під опосередкованим керівництвом; виконують творчі завдання

КРИТЕРІЇ

оцінювання навчальних досягнень учнів основної й старшої школи

Рівні досягнень	Бали	Загальні вимоги до знань, умінь і навичок учнів
I. Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
II. Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а *за рік* - на основі семестрових оцінок.

Здобувач освіти має право на коригування річної оцінки, але відповідно до Положення про золоту медаль «За високі досягнення в навчанні» та срібну медаль «За досягнення в навчанні», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.2015 № 306 та погоджено Міністерством юстиції України 31 березня 2015 р. за № 354/26799, підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом переатестації не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів у допрофільній та профільній школі може бути використаний метод оцінювання портфоліо.

Основна суть портфоліо - «показати все, на що ти здібний(а)». Педагогічна ідея портфоліо передбачає зміщення акценту з незнання учнів на індивідуальні досягнення, їх активну участь у накопиченні різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; інтеграцію кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає певну підготовку: визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

У процесі навчання, зокрема під час оцінювання, вчителю важливо виявляти доброзичливість, вимогливість поєднувати з індивідуальним підходом, тобто порівнювати виявлені досягнення здобувача освіти не тільки з нормою, а з його (її) попередніми невдачами чи успіхами.

4. Критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників

Процедура оцінювання педагогічної діяльності педагогічного працівника включає в себе атестацію та сертифікацію.

Атестація педагогічних працівників - це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників.

Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством.

За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання. Перелік категорій і педагогічних звань педагогічних працівників визначається Кабінетом Міністрів України.

Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством.

Щорічне підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту». Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника впродовж п'яти років не може бути меншою за 150 годин, з яких певна кількість годин має бути обов'язково спрямована на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Один із принципів організації атестації – здійснення комплексної оцінки діяльності педагогічного працівника, яка передбачає забезпечення всебічного розгляду матеріалів з досвіду роботи, вивчення необхідної документації, порівняльний аналіз результатів діяльності впродовж усього періоду від попередньої атестації. Необхідною умовою об'єктивної атестації є всебічний аналіз освітнього процесу у закладі, вивчення думки батьків, учнів та колег вчителя, який атестується тощо.

Сертифікація педагогічних працівників - це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з

педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою.

Напрямки оцінювання педагогічної діяльності педагогічного працівника:

1. Ефективність планування діяльності, аналіз її результативності.
2. Застосування освітніх технологій, спрямованих на формування ключових компетентностей та наскрізних ліній.
3. Участь у формуванні та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій для здобувачів освіти.
4. Створення та/або використання освітніх ресурсів (презентації, відеоматеріали, методичні розробки, сайти, блоги тощо).
5. Сприяння формуванню суспільних цінностей у здобувачів освіти у процесі їх навчання, виховання та розвитку.
6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.
7. Забезпечення власного професійного розвитку і підвищення кваліфікації, у тому числі методик роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.
8. Здійснення інноваційної освітньої діяльності, участь у освітніх проєктах, залучення до експертної діяльності.
9. Діяльність педагогічного працівника на засадах педагогіки партнерства.
10. Співпраця з батьками здобувачів освіти з питань організації освітнього процесу, забезпечення постійного зворотного зв'язку.
11. Практикування взаємонавчання та інших форм професійної співпраці.
12. Дотримання норм академічної доброчесності. Сприяння дотриманню академічної доброчесності здобувачами освіти.

5. Критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти

Управлінська діяльність керівних працівників закладу освіти передбачає вирішення низки концептуальних положень, а саме:

- створення умов для розвитку громадсько-державного стилю управління;
- раціональний розподіл повноважень між працівниками закладу з урахуванням їх кваліфікації, досвіду та ділових якостей;
- забезпечення оптимальної організації освітнього процесу, який би забезпечував належний рівень освіченості і вихованості випускників та підготовку їх до життя в сучасних умовах;
- визначення найбільш ефективних для керівництва шляхів і форм реалізації стратегічних завдань, які б повною мірою відповідали особливостям роботи закладу освіти та діловим якостям адміністрації, раціональний розподіл обов'язків між усіма працівниками закладу;
- ефективне використання навчально-матеріальної бази та створення сприятливих умов для її поповнення в сучасних умовах;

- забезпечення високого рівня працездатності всіх учасників освітнього процесу;
- створення здорової творчої атмосфери в педагогічному колективі.

Сучасні положення освітнього менеджменту вимагають від керівника навчального закладу *фахових компетенцій*:

- прогнозувати позитивне майбутнє і формувати дух позитивних змін;
- забезпечувати відкрите керівництво;
- вивчати інтереси і потреби місцевої громади й суспільства в цілому, щоб визначати нові цілі і завдання;
- організовувати роботу колективу на досягнення поставлених цілей;
- працювати над залученням додаткових ресурсів для якісного досягнення цілей;
- постійно вчитися і стимулювати до цього членів педагогічного колективу.

Діяльність керівника закладу освіти визначається такими *чинниками*:

- рівнем його компетентності;
- обраною концепцією власної діяльності;
- рівнем розвитку і спрямованості організаційної культури закладу.

Установити ефективність освітнього процесу, якість створених умов для його функціонування, вплив керівника на продуктивність роботи школи неможливо без належної оцінки результатів його діяльності.

Однією з форм контролю діяльності педагогічних працівників, до яких належать і керівники закладу освіти, є *атестація*. Метою даного процесу контролю за діяльністю закладу є:

- раціональне використання спеціалістів, підвищення ефективності їх праці та відповідальності за доручену справу;
- сприяння подальшому покращенню підбору і вихованню кадрів, підвищення їх ділової кваліфікації;
- посилення матеріальної і моральної зацікавленості працівників;
- забезпечення відповідності заробітної плати результатам праці;
- визначення відповідності займаній посаді;
- стимулювання їх професійного та посадового зростання.

У процесі вивчення професійної діяльності керівних кадрів з'ясовується:

виконання стратегії розвитку закладу освіти та результати інноваційної діяльності;

стан організації навчальної та виховної роботи, додержання вимог державних освітніх стандартів;

результати зовнішнього аудиту закладу освіти;

результати перевірок, проведених органами державного нагляду (контролю);

додержання вимог щодо забезпечення безпечних та нешкідливих умов навчання учнів;

підсумки моніторингу роботи з педагогічним колективом закладу освіти;

ефективність взаємодії з громадськими організаціями та органами самоврядування;
додержання педагогічної етики, моралі;
звіти керівника про свою роботу на загальних зборах (конференціях) колективу закладу освіти;
аналіз розгляду звернень громадян.

Вимоги до ділових та особистісних якостей керівників закладу освіти:

- цілеспрямованість та саморозвиток;
- компетентність;
- динамічність та самокритичність;
- управлінська етика;
- прогностичність та аналітичність;
- креативність, здатність до інноваційного пошуку;
- здатність приймати своєчасне рішення та брати на себе відповідальність за результат діяльності.

Ефективність управлінської діяльності керівника закладу включає стан реалізації його управлінських функцій, основних аспектів та видів діяльності, ступінь їх впливу на результативність освітнього процесу, а саме:

1. Саморозвиток та самовдосконалення керівника у сфері управлінської діяльності.
2. Стратегічне планування базується на положеннях стратегії розвитку закладу, висновках аналізу та самоаналізу результатів діяльності.
3. Річне планування формується на стратегічних засадах розвитку закладу.
4. Здійснення аналізу і оцінки ефективності реалізації планів, проектів.
5. Забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників, методичного супроводу молодих спеціалістів.
6. Створення позитивного іміджу закладу.
7. Створення повноцінних умов функціонування закладу (безпечні та гігієнічні).
8. Застосування ІКТ-технологій у освітньому процесі.
9. Забезпечення якості освіти через взаємодію всіх учасників освітнього процесу.
10. Позитивна оцінка компетентності керівника з боку працівників.

6. Інформаційна система для ефективного управління закладом освіти

Однією з умов розвитку освіти є запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінську та освітню діяльність закладу освіти. Така діяльність проводиться у двох напрямках:

- впровадження інформаційних технологій в управлінську діяльність освітнього закладу;
- комп'ютеризація освітнього процесу.

Перший із зазначених напрямів полягає у створенні оптимальних умов роботи учасників освітнього процесу, застосування ними програмного забезпечення, що допомагає систематизувати роботу суб'єктів управління закладом на усіх рівнях.

Другий напрям - це впровадження у освітній процес електронних засобів навчання, розробка і застосування електронного супроводу занять, самостійної і виховної роботи та тестових програмних засобів.

Інновації в управлінні освітнім закладом на базі інформаційних технологій є ключовим механізмом, який дозволить створити переваги в конкурентному середовищі. В цьому напрямку основними заходами в розвитку інформатизації є створення її належної та ефективної інфраструктури, впровадження уніфікованих засобів доступу до корпоративних даних, поліпшення керування всіх комплексів інформаційних ресурсів, а також забезпечення відповідності інфраструктури стратегічним цілям закладу.

Інформаційна система управління - це програмно-апаратний комплекс, що забезпечує ряд основних функцій роботи з документами в електронному вигляді. До основних функцій відносять реєстрацію документів, розробку та збереження документів в електронному вигляді, направлення документів на розгляд та виконання, контроль проходження та виконання документів, пошук документів за різними параметрами, введення, підтримку та зберігання будь-яких типів документів, захист від несанкціонованого доступу та управління прав доступу до документів.

7. Інклюзивне освітнє середовище, універсальний дизайн та розумне пристосування

Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами, у тому числі шляхом створення належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб.

Універсальний дизайн - це стратегія, спрямована на те, щоб проектування і компоненти будь-якого середовища, виробів, комунікації, інформаційних технологій чи послуг були однаково доступні чи зрозумілі всім та відповідали вимогам спільного користування

Універсальний дизайн потрібний:

- здобувачам освіти;
- батькам із малолітніми дітьми;
- дітям до 7-ми років;
- людям похилого віку;
- людям з особливими потребами;
- вагітним жінкам;
- людям з великою масою тіла;
- людям низького чи високого зросту;
- будь-якій людині, якщо в певний період часу вона менш уважна або менш мобільна;

- педагогам, які мають інвалідність, та хочуть займатися улюбленою справою;
- батькам, які мають інвалідність;
- представникам громадських організацій, які опікуються особами з особливими потребами;
- представникам публічної влади (в закладі освіти періодично розташовуються виборчі дільниці; для проведення семінарів, тренінгів тощо з різних питань).

Універсальний дизайн важливий не тільки для осіб з особливими потребами, але й для більшості осіб суспільства. Крім того, на певних етапах життя кожна людина може стати причетною до цієї категорії людей.

Універсальний дизайн в закладі освіти – це підхід, що забезпечує філософську основу для розробки широкого спектру навчальних продуктів та довкілля з урахуванням потреб усіх учасників освітнього процесу. Це стосується не тільки аспектів навчання: програми, навчального плану, оцінювання знань, викладання, шкільного дизайну, бібліотеки, спортивних майданчиків, веб-сайтів, інструкцій, але й шляхів реформування публічного управління закладом освіти. Розумне пристосування - це конкретні заходи, спрямовані для вирішення чітко визначених завдань стосовно конкретної людини або групи осіб.

Принципи універсального дизайну в закладі освіти:

1. Рівність і доступність використання

Гарантування рівності та доступності середовища для кожного шляхом надання однакових засобів для всіх учасників освітнього процесу з метою уникнення відособлення окремих груп населення. Дизайн має бути легким у сприйнятті для людей з різним рівнем можливостей.

Рівноправне використання: архітектурно доступне та безпечне шкільне середовище; навчальні матеріали підготовлені таким чином, що можуть бути використані здобувачами освіти з різними функціональними порушеннями; веб-сайт навчального закладу розроблений так, що інформація на ньому доступна для осіб з порушеннями зору та слуху; недоторканість особистого життя, безпека і надійність; дизайн, привабливий для всіх користувачів тощо.

2. Гнучкість використання.

Дизайн повинен забезпечити наявність широкого переліку індивідуальних налаштувань і можливостей з урахуванням потреб користувачів.

Гнучкість користування: шкільний освітній процес відповідає широкому спектру індивідуальних можливостей здобувачів освіти; забезпечує гнучку методику навчання, викладання та представлення матеріалу; доступні та гнучкі освітні плани й програми.

3. Просте та зручне використання.

Дизайн повинен забезпечувати простоту та інтуїтивність використання незалежно від особистого досвіду, освіти, лінгвістичних навичок, віку, рівня концентрації уваги на цей момент.

Просте та зручне використання: навчальні матеріали прості та чіткі у використанні незалежно від навичок та досвіду здобувачів освіти; лабораторне обладнання та обладнання в майстернях із чіткими та інтуїтивно зрозумілими кнопками управління; чіткі та зрозумілі інструкції.

4. Сприйняття інформації з урахуванням різних сенсорних можливостей користувачів.

Дизайн повинен сприяти ефективному донесенню всієї необхідної інформації до користувача незалежно від зовнішніх умов або можливостей сприйняття користувача.

Сприйняття інформації, попри сенсорні можливості користувачів: урахування різного впливу шкільного середовища на «сенсорний досвід» дитини; використання кольору, світла, звуків, текстури; легкий доступ до інформаційно-комунікативних технологій; передача важливої інформації у різний спосіб — візуальний, вербальний, тактильний; забезпечення належного контрасту між важливішою та супутньою інформацією; найважливіша інформація має бути викладена максимально зрозуміло; полегшення процесу розуміння інструкцій та вказівок; дизайн має сприяти передачі ефективної інформації.

5. Припустимість помилок.

Дизайн повинен звести до мінімуму можливість виникнення ризиків і шкідливих наслідків випадкових або ненавмисних дій користувачів.

Припустимість помилок: здобувачі освіти повинні мати в достатній кількості часу, щоб надати відповідь на питання; використання навчального забезпечення, яке має вказівки/застереження, коли він робить неправильний вибір (підсвічування сходових маршів, неслизька підлога, що мінімізує ризик посковзнутися і впасти, кольорове маркування на скляних дверях, використання контрастних кольорів); застереження про небезпеку або можливу помилку; елементи, що використовуються найчастіше, мають бути найдоступнішими; небезпечні елементи потрібно ізолювати, вилучити, або убезпечити; відсутність небезпечних наслідків при ушкодженні обладнання; упередження можливості несвідомих дій з боку користувачів, при виконанні завдань; блокування неусвідомлених/ненавмисних дій в завданнях, що вимагають пильності.

6. Низький рівень фізичних зусиль.

Дизайн розраховано на затрату незначних фізичних ресурсів користувачів, на мінімальний рівень стомлюваності.

Низький рівень фізичних зусиль: двері, які легко відкривати здобувачам освіти з різними функціональними порушеннями; застосування ергономічних вимог/деталей (наприклад, дверні ручки, меблі); здобувач освіти має максимально ефективно і комфортно діяти у запропонованому форматі, докладаючи мінімум зусиль; зручне положення під час освітнього процесу; мінімізація дій, що повторюються; часта зміна видів діяльності.

7. Наявність необхідного розміру і простору.

Наявність необхідного розміру і простору при підході, під'їзді, під час освітнього процесу та під час різноманітних дій, незважаючи на фізичні параметри, стан і ступінь мобільності користувача.

Наявність необхідного розміру і простору: доступні навчальні місця для здобувачів освіти, у тому числі з прилеглим простором для асистентів вчителів; меблі, фурнітура та обладнання, що підтримують широкий спектр навчання та навчальних методик; можливість регулювання середовища (наприклад, освітлення, висоти столів, стільців) для різноманітних потреб учнів у навчанні та інше.

Універсальний дизайн у закладі освіти:

- формує філософію освіти, навчального процесу, середовища, яка враховує потреби всіх користувачів;
- змінює стереотипи й підходи до освітнього процесу;
- визнає право кожної людини на освіту без будь-яких обмежень;
- змінює освітній процес і середовище, а не здобувача освіти;
- підтримує міждисциплінарний підхід за участі широкого кола фахівців;
- підтримує гнучкість програм, різні навчальні методики та проведення відповідного оцінювання, зважаючи на різноманіття потреб здобувачів освіти та підготовки їх до опанування матеріалу;
- вимагає від учителів, адміністрації закладу освіти, фахівців розуміння того, яким чином краще інтегрувати нові навчальні методики, допоміжні технології в практику та щоденне функціонування закладу освіти;
- насамперед, це гнучкість і пошук альтернативних рішень;
- процес, який підтримує усіх здобувачів освіти, які навчаються у закладі освіти.

Реалізація на практиці принципів універсального дизайну лише покращує результативність публічного управління, оскільки в основі цього дизайну лежить повага до прав людини.

8. Моніторинг якості освіти

Моніторинг якості освіти - це система послідовних і систематичних заходів, які здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Внутрішній моніторинг якості освіти проводиться закладом освіти (іншими суб'єктами освітньої діяльності).

Мета моніторингу:

- вивчення рівня ефективності роботи закладу освіти, результатів організації освітнього процесу, роботи з педагогічними працівниками тощо;
- активізація діяльності педагогічного колективу в питанні ефективної організації освітнього процесу;

забезпечення об'єктивного інформаційного відображення стану якості системи освіти у закладі, відстеження динаміки якості наданих освітніх послуг, ефективності управління якістю освіти.

Завдання моніторингу:

- здійснення систематичного контролю за освітнім процесом у закладі освіти;
- створення власної системи неперервного і тривалого спостереження, оцінювання стану освітнього процесу;
- виявлення та оцінювання якісних показників педагогічних дій;
- аналіз чинників впливу на результативність успішності, підтримка високої мотивації навчання;
- створення оптимальних соціально-психологічних умов для саморозвитку та самореалізації здобувачів освіти і педагогів;
- виявлення причин і чинників невідповідності плану фактичним результатам;
- забезпечення зворотної інформації про відповідність фактичних результатів діяльності її кінцевим результатам;
- прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки й тенденцій розвитку освітнього процесу в закладі освіти.

Функції моніторингу:

- аналітична – психолого-педагогічний аналіз освітнього процесу на всіх рівнях його структурної організації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між умовами і результатами;
- діагностична - комплексне психолого-педагогічне вивчення якості надання освітніх послуг, виховання, розвитку учня в закладі освіти, а також рівня професійної компетентності вчителя;
- оцінювальна – кількісно-якісна оцінка діяльності адміністрації школи, вчителя, здобувача освіти тощо;
- коригувальна – дидактична корекція освітнього процесу, психолого-педагогічна корекція особистості на шляху її саморозвитку;
- орієнтувальна – спрямування на вирішення мети і завдань діяльності закладу освіти, зазначених у плануванні, а також на виявлення та усунення негативних рис, факторів, явищ тощо;
- інформаційна – забезпечення інформацією про позитивні результати освітнього моніторингу.

Локальні види моніторингу:

- адміністративний (внутрішкільний контроль);
- педагогічний (дослідження професійної компетентності педагога, рівня здатності управляти учнівським колективом тощо);
- психологічний (аналіз психологічного клімату класу, індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти, рівня адаптації учнів до навчання у школі, професійної орієнтації учнів школи III ступеня тощо);

- учнівський (аналіз навчальної діяльності учнів з певного предмета, рівня вихованості дітей різних вікових категорій, емоційного ставлення учнів до процесу навчання, рейтингу навчальної успішності молодшого школяра, виявлення соціометричного статусу школяра в колективі тощо).

- комплексний моніторинг, що проводиться як єдине дослідження за основними напрямками діяльності закладу (саме він спрямований на системне виявлення негативних явищ і вирішення проблем якості освітньої діяльності).

Різновиди моніторингу за ознаками:

- за масштабом мети (стратегічний, тактичний, оперативний);
- за етапами (вхідний, вихідний, підсумковий);
- за часовою залежністю (ретроспективний, поточний, попереджувальний);
- за частотою процедур (періодичний, систематичний);
- за організаційними формами (індивідуальний, фронтальний, груповий);
- за характером відношень (зовнішній, самоаналіз, взаємоконтроль).

Предмет моніторингу.

Предметом моніторингу є якість освітнього процесу в закладі освіти.

Об'єкти моніторингу.

Об'єктом моніторингу є система організації освітнього процесу в закладі освіти, що включає кілька рівнів:

- здобувачі освіти;
- педагогічні працівники;
- класні керівники;
- батьки, громадськість та інші.

Суб'єкти моніторингу:

- моніторингова група;
- адміністрація закладу;
- методична рада закладу освіти;
- управління освіти Луцької міської ради.

Основні форми моніторингу:

- самооцінювання власної діяльності педагогами, здобувачами освіти, адміністрацією;
- внутрішня оцінка діяльності адміністрацією, керівниками методичних комісій (проведення підсумкових контрольних робіт, зрізів, аналіз участі здобувачів освіти у Всеукраїнських предметних олімпіадах, відвідування уроків, аналіз результативності ЗНО, ДПА);
- зовнішнє оцінювання діяльності органами управління освітою.

Методи моніторингу:

- метод спостереження;
- метод анкетування;
- метод ранжування;
- метод бесіди;

- метод соціометричного вибору.

Критерії моніторингу:

- об'єктивність (створення рівних умов для всіх учасників освітнього процесу);
- систематичність (згідно алгоритму дій, етапів та в певній послідовності);
- відповідність завдань змісту досліджуваного матеріалу, чіткість оцінювання, шляхи перевірки результатів;
- надійність (повторний контроль іншими суб'єктами);
- гуманізм (в умовах довіри, поваги до особистості).

Основні напрямки моніторингу:

- дотримання законодавства у сфері освіти;
- оснащеність освітнього процесу;
- рівень навчальних досягнень;
- організація превентивної освіти дітей та молоді;
- професіоналізм педагогічних працівників;
- організація управлінської діяльності;
- ефективність виховних систем;
- виконання соціального замовлення;
- забезпечення доступності освіти.

Очікувані результати:

- отримання результатів стану освітнього процесу в закладі освіти;
- покращення функцій управління освітнім процесом, накопичення даних для прийняття управлінських та тактичних рішень.

Алгоритм проведення моніторингового дослідження:

- формування мети і цілей моніторингу (навіщо потрібно його проведення, що дослідження може виявити для покращення освітньої діяльності). Даний етап передбачає визначення критеріїв, показників, індикаторів якості вимірювання;
- добір інструментарію для проведення моніторингу (цілеспрямований вибір анкет, тестів, методик, карт спостережень тощо);
- організація дослідження (складання плану, визначення термінів проведення і реалізація дослідження у спланованому режимі, визначення відповідальних осіб, використання інструментарію);
- збирання даних, тобто результатів заповнення анкет, виконання тестів, проведення спостережень за обраними методиками;
- обробка та аналіз даних (може проводитися за допомогою математичної статистики, кореляційного або факторного аналізу, а також передбачає описове пояснення);
- вироблення на основі інтерпретованих даних рекомендацій для вдосконалення досліджуваного явища;
- корекція - внесення певних змін в організацію освітнього процесу на основі запропонованих рекомендацій;

- контроль – фіксування правильного виконання вироблених рекомендацій;
- за потреби результати моніторингу висвітлюються під час семінарів, педагогічних рад або ж ураховуються у подальшому плануванні й програмуванні освітньої діяльності.

Функції організаторів та учасників моніторингу

Вибір досліджуваної проблеми здійснюється адміністрацією закладу освіти: директором чи його заступниками. Обов'язковим є формулювання мети та гіпотези дослідження, визначення обов'язків членів моніторингової групи. Формулювання та уточнення мети дає можливість правильно обрати об'єкт дослідження (успішність учнів з певного предмета, системність роботи класного керівника, професійна компетентність учителя тощо).

Загальне керівництво щодо здійснення внутрішнього моніторингу покладається на адміністрацію закладу освіти.

Організація роботи щодо здійснення внутрішнього моніторингу покладається на керівника методичної ради закладу освіти.

Відповідальність за організацію роботи щодо здійснення внутрішнього моніторингу покладається на методичну раду закладу освіти. Методична рада закладу освіти забезпечує виконання покладених на неї завдань з питань здійснення внутрішнього моніторингу, координує і контролює діяльність щодо забезпечення об'єктивності, валідності, надійності, врахування психолого-педагогічних особливостей, систематичності, гуманістичної спрямованості; проводить єдину науково-методичну політику з питань здійснення внутрішнього моніторингу, впровадження нових технологій діагностування, направлених на забезпечення синхронності процесів спостереження, замірювання, отримання на цій основі знань про стан об'єкта з подальшим моделюванням, прогнозуванням та прийняттям відповідного управлінського рішення.

Моніторингова група у контексті цілеспрямованого дослідження обирає інструментарій відповідно до поставленої мети. Для проведення моніторингових досліджень використовуються тільки затверджені технології (інструментарії).

Моніторингові дослідження можуть проводитися з педагогічними працівниками, здобувачами освіти, з батьками та громадськістю.

За допомогою підбраного діагностичного матеріалу визначені особи проводять дослідження (анкетування, тестування, спостереження тощо), а також збирають дані для подальшої обробки та інтерпретації. Узагальнення моніторингових досліджень на рівні школи проводить методична рада.

Оформлені в аналітичному описі (звіті-поясненні отриманих кількісно-якісних даних) результати можуть містити графічні ілюстрації, таблиці, малюнки тощо.

Матеріали моніторингових досліджень зберігаються протягом року, а підсумкові - протягом навчання учнів, з якими проводився моніторинг.

Періодичність проведення моніторингових досліджень визначається адміністрацією закладу освіти.

Особи, що здійснюють моніторинг, несуть персональну відповідальність за достовірність і об'єктивність наданої інформації.

Особи, які організують моніторинг, несуть персональну відповідальність за обробку даних моніторингу, їх аналіз та використання, поширення результатів.

З урахуванням змін, що відбуваються в освіті, можливий перегляд системи показників моніторингу та вдосконалення методів і напрямків досліджень.

Моніторинг передбачає широке використання сучасних інформаційних технологій на всіх етапах: збирання, обробки, зберігання, використання інформації. Зберігання та оперативне використання інформації здійснюється за допомогою електронного зв'язку й регулярного поповнення електронних баз даних.

На основі аналітичного звіту визначені особи під керівництвом директора закладу освіти складають рекомендації (методичного, психологічного чи комплексного характеру).

Моніторинг вважається проведеним після підготовки звіту про проведену роботу. На основі звіту складається та оприлюднюється план подальшого розвитку закладу освіти.

Підсумки моніторингу:

- підсумки моніторингу узагальнюються у схемах, діаграмах, висвітлюються в аналітично-інформаційних матеріалах;
- дані моніторингу можуть використовуватись для обговорення на засіданнях методичних комісій, нарадах при директору, педагогічних радах, батьківських зборах тощо;
- за результатами моніторингу готуються аналітичні матеріали, розробляються рекомендації, приймаються управлінські рішення щодо планування та корекції роботи.

Чинники, що впливають на результати моніторингу і можуть мати позитивний чи негативний наслідок:

- чинники, що перевертають істинні оцінки (якість інструментарію, професійність, підготовленість і часта зміна кадрів у процесі експериментальної роботи, еквівалентність груп, перевертання результатів, соціальне становище, зовнішнє середовище);
- досконалість діагностичного інструментарію (соціально-психологічні, психолого-педагогічні, медичні методи дослідження). Вимогами до діагностичного інструментарію є: валідність, апробованість, зручність у використанні, в окремих випадках анонімність;
- професійність і відповідна підготовленість кадрів;
- зміна кадрів у процесі дослідження;
- періодичність проведення діагностування;
- відбір (еквівалентність груп) учасників дослідження;
- групова фальсифікація результатів;
- вплив соціально-територіального середовища;
- швидкість протікання періоду адаптації учасників дослідження;
- фактори, що не змінюються з часом, і фактори, що змінюються.